

חורף עברי

ממטר (ברבים ממטרים) – החלופה העברית ל-*shower*, כלומר גשם היורד בקילוחים עזים, מתחיל פתאום ופוסק פתאום. את המילה חידש נשיא האקדמיה הראשון פרופ' נפתלי הרץ טור-סיני, והיא אושרה במליאת האקדמיה בשנת תשכ"ו (1966).

חשרה – מילה מליצית לענן. המילה מופיעה פעם אחת בתנ"ך בשירת דוד: "חשרת מים עבי שחקים" (שמואל ב כב, יב). מהשוואה ללשונות שמיות אחרות עולה כי השורש חש"ר מביע הצטברות, התעבות. המילה חשרה דומה אפוא למילה עב הנזכרת גם היא בפסוק זה: בעב ובחשרה מצטברים אדי המים ומתעבים.

עוד מילים חורפיות

הזמנה למפגש מקוון על בעיות האיות בשלטי הדרכים

Petch Tikwa או Petah Tikva? מע'אר או מגאר?

שאלתם את עצמכם פעם מדוע אין אחדות בכתיב השמות בשלטי הדרכים והרחובות? ראיתם שיבושים וטעויות בשלטים ברחבי הארץ? מה ההבדל בין תעתיק לתרגום ומתי ראוי לנקוט כל שיטה?

אתם מוזמנים להצטרף אלינו למפגש מקוון שבו נדון בכללי התעתיק ובהיבטים המעשיים של איות שמות מקומות ואנשים בשלוש שפות בשלטים ובמודעות.

ההשתתפות חינם, בהרשמה מראש – **לפרטים נוספים ולהרשמה**

פי שניים ולא "פי שתיים"

אחד משימושי המילה פי הוא ציון כפולה, כגון פי שניים, פי שלושה, פי ארבעה עשר וכיו"ב. בהיעדר חלופה טובה יותר המילה משמשת בימינו גם לחילוק, כלומר להקטנה, כגון 'נמוך פי שניים', 'קטן פי חמישה', 'חלש פי שישה' או 'פי שבעה פחות'.

כעולה מן הדוגמאות האלה, הכלל הוא שהמספר שלאחר המילה פי אינו סתמי אלא צורת זכר: למשל 'פי שניים' (ולא פי שתיים!). כלל זה הוסק מן המקרא, שבו הצירוף "פי שניים" משמש שלוש פעמים.

להרחבה – בתשובה חדשה באתר

תשובות חדשות באתר

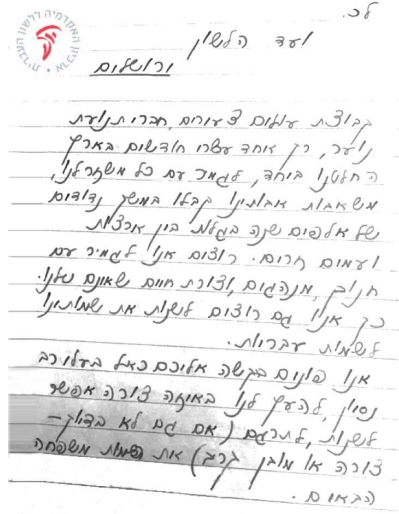
מלבד וחוץ מן – שני הביטויים 'מלבד' ו'חוץ מן' משמשים בימינו במקרים רבים באותה המשמעות, אך מלשון המקורות עולה תמונה מורכבת יותר, ובעקבותיה יש המבקשים להבחין ביניהם. **להרחבה על האפשרויות השונות**

עותמאני – כתיב והגייה – מדובר בשם טורקי שהתגלגל לשפות שונות, ובהן עברית, אך מקורו בערבית (عثمان). השאלה כיצד לכתבו או לתעתקו בעברית נגזרת מן השאלה מאיזו שפה מתעתקים ומאיזו תקופה. המלצתנו היא לכתוב את שם התואר בצורה הזאת: עותמאני. **להרחבה**

החיים הסודיים של העברית הנרדמת

הבו לנו שמות עבריים!

מ"מאומת" ו"כשפות", דרך "מכתב עתי" ו"תפוח אדמה", ועד "ת'שמייים" ו"ראשה": קריאה במאגרי הכתבים של המילון ההיסטורי של האקדמיה ללשון מעידה שהעברית שאנחנו מדברים דווקא עבדה קשה באלפיים השנים האחרונות – וגם מילים שנראות היום כמו חידושים, נוצרו בפי דוברים קדומים בהרבה מאיתנו.

את מפעל המילון ההיסטורי ייסד פרופ' זאב בן-חיים בשנת 1959, לאחר שתר את העולם כדי ללמוד כיצד בונים מילונים היסטוריים של שפות אחרות. מכיוון שהשפה העברית עתיקה מאוד, ויש לנו טקסטים שנכתבו בה לאורך יותר מ-3,000 שנה, הבין בן-חיים שיש להתקין את המילון באופן ממוחשב מרגע לידתו. וכך נעשתה האקדמיה לחלוצת השימוש במחשבים במדעי הרוח. "כשישים שנה אחרי יריית הפתיחה, אנחנו עדיין בשלב איסוף החומר", אומרת איילת הראל, מרכזת מפעל המילון ההיסטורי באקדמיה ללשון העברית.

אתם מזמנים לקרוא את הכתבה החגיגית שפורסמה לכבוד יום העברית תשפ"ב במוסף 'דיוקן' של העיתון מקור ראשון וחושפת טפח מן העבודה במפעל המילון ההיסטורי של האקדמיה ללשון העברית.

מכתבים רבים השמורים בארכיון ועד הלשון עוסקים בשמות פרטיים ובשמות משפחה. עולים חדשים שהגיעו לארץ ונשאו שמות לועזיים ביקשו לא פעם לעברת את שמותיהם, ופנו אל ועד הלשון בבקשת עצה לשם עברי הולם.

כך למשל נמצא בארכיון שלנו המכתב ששלח אביגדור לפקוביץ, בשמו ובשם עשרת חבריו וחברותיו בשנת תש"ד (1944): "אנו (קבוצת עולים צעירים, חברי תנועת נוער, רק אחד עשרי חודשים בארץ, החלטנו ביחד לגמר עם כל משרד [=מה שזר] לנו, משאבות [=מה שאבות] אבותינו קבלו במשך נדודים של אלפי שנים בגלות בין ארצות ועמים זרים. רוצים אנו לגמר עם חנוך, מנהיגים וצורת חיים שאינם שלנו. כך אנו גם רוצים לשנות את שמותינו לשמות עבריות.

"אנו פונים בבקשה אליכם כאל בעלי רב נסיון, להעץ לנו באיזה צורה אפשר לשנות, לתרגם (אם גם לא בדיוק – צורה או מובן קרוב) את שמות משפחה הבאים: ראובן רוזנשטוק, זאב גוטליב, יצחק המר, אביגדור לפקוביץ, שולמית דנקר, מרים דכנר, מרים זמל, פולה גלרט, מלכה שפלט, יצחק גרין, יצחק מוסקוביץ'. בבקשה לתת לנו בשביל כל שם משפחה שתים עד ארבע עעות כדי שתהיה לנו האפשרות לבחר אחד לפי רצוננו."

לקריאת הכתבה המלאה

לפרסום המלא במדור 'מאוצרות הארכיון'

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

אם נתקלתם בבעיות תצוגה, לחצו כאן לצפייה בדפדפן

להתראות באיגרת הבאה!